

2. Språkmetoden

RFSI-metoden för språklärande inom RSFI-projektet

Foto: InPhoku by Funke

Denna resurs är en del av en sammanhållen metodologi för etablering som utvecklats inom ramarna för ESF-projektet RSFI, 2016-2019. För att läsa mer gå till www.hassleholm.se/rsfi.

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska regionala
utvecklingsfonden

Innehåll

RFSI-metoden för språklärande	3
1 Kort bakgrund	4
1.1 Förutsättningar	4
1.2 Miljö	4
1.3 Undervisningstid	5
1.4 Individualisering	5
2 RFSI-metoden för språklärande	6
2.1 Tema	6
2.1.1 Exempel ur verkligheten	7
2.2 Individuella uppgifter	7
2.3 Flexibla fokusgrupper	8
2.4 Uppföljnings- och planeringssamtal	8
2.5 Sammanfattning	9
2 Bilaga – teorier, modeller, metoder	10

RSFI-metoden för språklärande

I det här dokumentet kan du läsa om RSFI-metoden för språklärande. Metoden omfattar temaarbete, individuella uppgifter, flexibla fokusgrupper samt uppföljnings- och planeringssamtal.

Inledningsvis ger vi dig en bakgrund där vi också beskriver förutsättningar, miljö, undervisningstid och individualisering. Efter beskrivning och sammanfattning av metoden, finns det en bilaga där vi beskriver hur de teorier, modeller och metoder vi lyft fram i den gemensamma plattformen för språkundervisning inom RSFI-projektet märkts i vår vardag (se del 6, *Gemensam plattform för språkundervisning och språklärande inom rsfi-projektet*, www.hassleholm.se/rsfi).

Foto: Julieta Talavera

”Våra deltagare ser vi således som medskapare av det arbetssätt som nu är ett resultat av det treåriga RSFI-projektet.

Tre års hårt arbete, kontinuerlig reflektion och återkommande pedagogiska diskussioner har resulterat i det som vi kallar RSFI-metoden för språklärande.”

1 Kort bakgrund

Med vanligt förekommande utmaningar inom sfi i åtanke och med forskningen som fotfäste, har vi utvecklat RSFI-metoden för språklärande.

Genom att vår finansiär ESF (Europeiska Socialfonden) gett oss stöd att arbeta agilt, har vi haft möjlighet att designa vårt arbete efterhand, med utgångspunkt i nya erfarenheter som vi fått genom arbetet tillsammans med våra deltagare. Våra deltagare ser vi således som medskapare av det arbetssätt som nu är ett resultat av det treåriga RSFI-projektet.

Tre års hårt arbete, kontinuerlig reflektion och återkommande pedagogiska diskussioner har resulterat i det som vi kallar RSFI-metoden för språklärande. Det är en metod som vilar på vetenskaplig grund och möter de utmaningar vi ställts inför (se del 6, *Gemensam plattform för språkundervisning och språklärande inom rsfi-projektet*, www.hassleholm.se/rsfi).

1.1 Förutsättningar

Under en stor del av projekttiden har vi haft ett färre antal deltagare än vad som är brukligt i en reguljär sfi-klass (i jämförelse med sfi Hässleholms kommun). Detta beror dels på att huvudfokus för projektet varit metodutveckling, en sammanhållen metodologi för etableringsperioden och nya metoder för språklärande, och dels på den målgrupp vi arbetat med. När metoden för språklärande är etablerad kommer vi med vårt flexibla arbetssätt, kunna arbeta med fler deltagare, motsvarande antalet inom reguljära sfi.

Målgruppen har varit individer som riskerat att misslyckas med sina etableringsaktiviteter: till exempel elever från sfi med långsam progression och/eller personer med migrationsstress eller PTSD. I de fall betyg inte bedömts möjligt att uppnå har vårt mål varit att dessa individer åtminstone skulle uppnå en, för dem, funktionell språknivå. Den funktionella språknivån omfattas av grundläggande basfärdigheter som är nödvändiga för att klara vardagen, till exempel att fylla i en blankett, hitta en adress (inklusive den egna) eller att gå och handla. Utöver detta ingår individens upplevda behov av språk i vardagen.

1.2 Miljö

Miljön i språklabbet planerades för att passa så många olika behov som möjligt och var därmed mycket flexibel.

Våra deltagare har haft individuella och varierande scheman, vilket inneburit att vi ibland har haft uppåt 30 deltagare i labbet samtidigt, ibland endast tio. Vissa av dem trivdes med diskussioner i stor grupp, andra ville helst jobba i sin egen takt och på egen hand. Förutom att träna språket, övade vi deltagarna på att på olika sätt söka och använda information. Vi utgick från vad de redan kunde för att detta skulle bli en trygg och positiv utmaning.

1.3 Undervisningstid

I språklabbet erbjöds lärarledd undervisning större delen av dagen, mellan 9-15:30. Under språkpassen fanns det en, två eller tre pedagoger tillgängliga. Detta beroende på antal deltagare och planerade aktiviteter. Det fanns även tillfällen då deltagarna hade eget arbete, med stöd av våra språkstödjare. Adekvat språkstöd har varit, och är, en viktig förutsättning för att kunna arbeta med transspråkande på ett bra sätt (se del 6, *Gemensam plattform för språkundervisning och språklärande inom rsfi-projektet*, www.hassleholm.se/rsfi). I språklabbet kombinerades olika varianter av gemensam undervisning, arbete i grupp och en-till-en-undervisning.

Våra lärare har haft 3-4 undervisningstimmar per dag, 15-20 timmar per vecka. Våra kollegor på sfi i Hässleholm har 17 timmar undervisning per vecka. Arbetsfördelningen har varierat, men tanken var att deltagarna alltid skulle ha tillgång till personal som kunde hjälpa dem.

Foto: Julieta Talavera

1.4 Individualisering

Att individualisera undervisningen inom sfi är en stor utmaning. Detta beror bland annat på löpande intag, att elever kommer och går vid olika tider och i olika utsträckning, samt att det finns stora skillnader i förutsättningar och progression. Detta sammantaget gör att det inte är fördelaktigt att planera undervisningen på klassiskt vis, där kronologin får stor betydelse. Detta löste vi på RSFI genom att fokusera på färdigheter, snarare än uppgifter som är planerade för att genomföras i kronologisk ordning, och genom att kombinera enskilt arbete med temaarbete och fördjupningsarbete i fokusgrupper.

Vi har haft deltagare från kurs A till kurs D. Eftersom deras scheman varit individuella, och planerats och reviderats kontinuerligt med utgångspunkt i deltagarnas behov, har vi alltid haft en grupp med mycket varierande behov att ta hänsyn till vid planeringen av undervisningen. Många aktiviteter har pågått samtidigt. Språklabbet har varit kärnan för språklärande inom RSFI-projektet, men det har också varit självklart att det ska erbjudas alternativa sätt att lära sig språk: genom kreativa verkstäder, där man kopplar händernas arbete till språkinläringen, genom friskvårdsaktiviteter eller genom friluftaktiviteter.

2 RSFI-metoden för språklärande

RSFI-metoden för språklärande omfattar fyra huvudsakliga delar: tema, individuella uppgifter, flexibla fokusgrupper och uppföljningssamtal.

2.1 Tema

Som medel vid språklärande används tematiskt arbete. Temaområden, hämtas ur vardagen för att skapa en känsla av meningsfullhet, begriplighet och delaktighet. Genom att återkommande gå igenom aktuellt tema, och ord & begrepp kopplat till det, blir det bekant för deltagarna. Komplexiteten i de uppgifter som ges inom aktuellt tema, avgörs sen av vilken kurs deltagaren är inskriven i och/eller vilka färdigheter hen har. Temat i sig är alltså enbart till för att skapa sammanhang, för att språkinläringen ska kretsa runt något som är väsentligt eller bekant för deltagarna (se KASAM i del 6, *Gemensam plattform för språkundervisning och språklärande inom rsfi-projektet*, www.hassleholm.se/rsfi).

Ett tema kan sträcka sig över olika lång tid. Hur lång tid beror både på mottagandet det får av deltagarna och om ämnet är sådant att man kan skapa underteman. Temat hem- och konsumentkunskap kan till exempel generera underteman som: matlagning/näringslära, inköp/ekonomi, bostad/möbler. Genomgående för allt temaarbete är att ämnesinnehållet alltid på något sätt kopplas till, och lyfter, deltagarnas tidigare erfarenheter. Genom att använda språkstödjare skapas förutsättningar för alla deltagare, oavsett språknivå i svenska, att delta i och bidra till undervisningen. Med adekvat språkstöd skapas också förutsättningar för deltagarna att använda alla sina språkresurser (se interkulturellt perspektiv och transspråkande i del 7, www.hassleholm.se/rsfi).

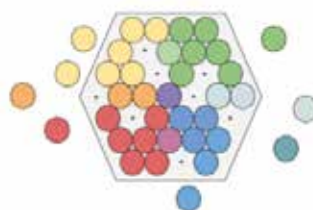
Att arbeta tematiskt ses ofta som kedjeundervisning där det ena momentet leder till, och är en förutsättning för, att en deltagare ska klara nästa moment. Genom att ändra synen på tematiskt arbete, och anpassa det till deltagarnas behov, skapas i stället upplägg enligt ett gemensamt tema men med en planering som innebär att det inte blir avgörande om deltagaren kan medverka vid varje tillfälle. All nödvändig information för att lösa en uppgift ges i samband med att uppgiften lämnas ut och/eller ska genomföras. Undervisningen är bred och repetitiv för att pedagogen ska kunna utmana varje deltagare där hen befinner sig. Inom temat tittar man på filmer, läser texter, gemensamt eller på egen hand, och tränar grammatik på ett sätt som är verklighetsförankrat.

Istället för att träna på färdigheter i en av pedagogerna förutbestämd ordning, som när man trär pärlor på ett band i en bestämd ordning för att skapa ett mönster, har vi istället valt att se undervisningen som en pärlplatta där färdigheter fylls på i den ordning som passar deltagaren bäst och där mönstret får framträda efterhand.

Pärlband

Pärlbricka

2.1.1 Exempel ur verkligheten

Vi har valt att beskriva ett exempel på hur vi varierade gruppundervisning med individuella uppgifter inom temaområde Valet. Ämnesinnehållet för temaområdet var INTE syftet för undervisningen. Tema-innehållet var, och är alltid inom RSFI-metoden för språklärande, endast ett MEDEL för språklärande.

Temat inleddes med en presentation, med stöd av en PowerPoint och en film från valmyndigheten. Vid nästa tillfälle (som inte innebar att gruppen bestod av samma personer) såg vi filmen igen. Vi tittade slutligen på den en tredje gång för att med jämna mellanrum pausa och diskutera innehållet i varje sekvens. Vi översatte och förklarade ord och innehåll. Vid det tredje tillfället fick de arbeta med en artikel om hur man röstar, tagen ur 8 sidors valtidning. Beroende på kurs, färdigheter och styrkor fick de bearbeta artikeln på olika sätt. Målet för övningen var att våra deltagare skulle kunna läsa igenom texten och översätta den så att de förstod vad den handlade om. Detta gjordes enskilt eller i par. För att träna läsförståelsen var vi lärare samt språkstödjare tillgängliga och deltagarna fick berätta om innehållet för oss.

Det vidare arbetet med temat såg olika ut för olika deltagare:

- 1 Några fick uppgifter som handlade om att diskutera innehållet vidare utifrån egna erfarenheter och tankar.
- 2 Några fick på olika sätt träna uttal genom att:
  - a) läsa artikeln högt för en pedagog.
  - b) skriva texten i Skolstil för att träna samband mellan ljud och bokstav och för att höra hur orden uttalas.
  - c) skriva texten i Skolstil för att träna uttal inför att kunna läsa texten högt.

Vidare fick alla deltagare ett häfte, individuellt sammansatt, med blandade uppgifter som kretsade kring valtemat. Återkopplingssamtal genomfördes med alla deltagare. Dessa utgick ifrån gjorda uppgifter med tydlig koppling till aktuell kursplan och individuella mål.

Temaarbetet kompletterades vid behov med ytterligare individuella uppgifter, även dessa kopplade till temat, genom till exempel UNIS, Alfavux och SFA.nu.

2.2 Individuella uppgifter

De individuella uppgifterna kan kopplas till det aktuella temat, men det behöver inte alltid vara så eftersom huvudsyftet med uppgifterna är att varje deltagare får träna just det hen behöver. Genom att läraren inte låter en kollektiv planering stå i vägen för vad som är bäst för de individuella behoven blir detta möjligt.

Lärare eller språkstödjare finns alltid tillgängliga för att kunna förklara, översätta eller på annat sätt hjälpa deltagaren att klara den uppgift de arbetar med. Språkstödjarnas närvaro innebär att deltagarna ges möjlighet att använda hela sin språkrepertoar som verktyg för sitt lärande.

2.3 Flexibla fokusgrupper

Fokusgrupperna fungerar som ett komplement till den gemensamma undervisningen och det enskilda arbetet. I mindre grupper kan mer tystlåtna ta plats och ställa frågor utan att behöva få allas blickar på sig.

Vilka som deltar i de olika fokusgrupperna kan variera. Detta avgörs inte av kurstillhörighet utan av aktuella behov och intressen. En deltagare som läser kurs C kan ha lika stort behov av uttalsträning som någon som läser kurs B.

Deltagande i en grupp är inte en förutsättning för att kunna delta i en annan (jämför pärlband under 2.1 Tema). Snarare är det så att det är möjligt för en deltagare att delta i flera fokusgrupper samtidigt, helt enligt individens behov och önskan.

Exempel på område för fokusgrupper är:

- Språkcafé - samtal och uttal
- TPR (*Total Physical Response*), praktisk ordträning
- Metaspråk/grammatik
- Boksamtal

2.4 Uppföljnings- och planeringssamtal

”En bra studieplanering ger, i kombination med det läraren tillför och rutinerna i klassrummet, eleverna en komplett arbetsinstruktion. En instruktion är komplett om eleverna vet

- *vad de ska göra*
- *hur det ska gå tillväga*
- *med vem/vilka de ska arbeta (en befintlig eller ny grupp)*
- *hur och var de kan få hjälp*
- *hur lång tid de har på sig, och när de får eller måste hålla på med arbetet*
- *hur arbetet kommer att bedömas*
- *vad eleverna kan göra om de blir klara tidigare.”*

(Hajer och Meestringa 2014, s 88-89)

Det som håller samman undervisningen inom RSFI-metoden för språklärande är att deltagarna själva görs delaktiga i den individuella planeringen. Detta har visat sig ha stor betydelse för deras motivation. Genom att ha återkommande uppföljningssamtal (som dokumenteras i en logg) kan pedagogen ge varje deltagare de uppgifter som hen behöver för att nå sina mål. Deltagaren blir medveten om sin egen progression, och uppgifter de tilldelas får ett tydligt syfte. Samtalen ger också möjligheter till relationsskapande, vilket i sig är ett viktigt verktyg för pedagogen i arbetet med individanpassning.

Samtalen har visat sig vara en av de minst krävande men mest givande delarna av vår metod. De utgör en viktig del i vårt formativa arbete och vi har också, som tidigare nämnts, märkt stor skillnad i motivationen hos våra deltagare.

2.5 Sammanfattning

- > Vi har ett färdighetsfokus, inte ett uppgiftsfokus! Med ett färdighetsfokus går det att skapa sammanhang och kvalitet trots att deltagare kommer och går vid olika tider och i olika omfattning, och trots att deltagare i samma grupp läser olika kurser. Vi arbetar enligt en princip som kan jämföras med när man lägger en pärlbricka; man tar vid där man var sist och man kan fylla på efterhand utan någon tvingande ordning.
- > Vi använder teman från vardag och verklighet, som ett gemensamt medel för språklärande. Alla kan med stöd av språkstödjare i skiftande utsträckning delta och bidra med sina erfarenheter.
- > De individuellt planerade uppgifterna utgår helt från deltagarnas behov och de färdigheter som behöver tränas. Alla gör alltså inte samma uppgift, inte ens en variant av. Kontinuerlig återkoppling genom samtal används för att tydliggöra vad som ska tränas och varför.
- > Uppföljnings- och planeringssamtal används för att göra varje enskild individ delaktig i sin egen undervisning och utveckling. Vid samtalen tydliggörs deltagarens progression i koppling till aktuella kursmål. De ger också pedagogen möjlighet att bygga en relation med deltagaren för att i undervisning och schemaläggning kunna möta individuella behov på bästa sätt.
- > Vi har inga fasta grupperingar. Vi sätter ihop tillfälliga grupper enligt fokusområden som genom behov eller intresse är gemensamt för dessa deltagare.

RSFI-metoden för språklärande är en metod som vilar på vetenskaplig grund och genom några av ovanstående synvänder, som vi valt att kalla dem, möter metoden också flertalet av de utmaningar som ofta lyfts inom sfi.

Foto: Juijietä Talavera

Bilaga

Exempel på hur våra nyckelfaktorer - teorier, modeller och metoder - märkts i vår vardag inom RSFI-projektet:

Teorier

De teorier vi grundat vårt arbete på (se del 6, *Gemensam plattform för språkundervisning och språklärande inom rsfi-projektet*, www.hassleholm.se/rsfi) märks i undervisningen bland annat genom att:

- > lärandet till stor del sker i olika grupperingar som ständigt förändras utifrån uppgift, behov och förutsättningar.
- > vi arbetar med vardagen och våra deltagares erfarenheter som material vilket bidrar till en känsla av sammanhang, delaktighet och meningsfullhet.
- > Bronfenbrenners utvecklingsekologiska teori ligger till grund för våra temaområden, och oavsett elevernas språknivå i svenska kan de med stöd av språkstödjare delta i alla våra teman. Det innebär att även den som inte är läs- och skrivkunnig och som endast kan lite svenska kan erbjudas ett vuxet och relevant innehåll, och ges möjlighet att delta med sina livserfarenheter. De uppgifter och färdigheter som sen ska tränas avgör uppgiftens utformning, vilket innebär att de kan variera mycket för olika deltagare.
- > grammatikgenomgångar, gemensamma eller individuella, utgår från deltagarnas funktionsbehov, det vi hör i deras tal eller ser i deras texter. Det kan också komma ur deras egen nyfikenhet, deras frågor.

Modeller

Våra modeller (se del 6, *Gemensam plattform för språkundervisning och språklärande inom rsfi-projektet*, www.hassleholm.se/rsfi) märks i deltagarnas vardag genom att:

- > lärandet till stor del sker i olika sociala sammanhang.
- > vi, enligt Cummins fyrfältare, strävar efter att skapa möjlighet för kognitivt utmanande uppgifter för alla, oavsett språknivå i svenska.
- > cirkelmodellen genomsyrar de flesta av våra uppgifter och aktiviteter, även utanför språkundervisningen.

Metoder

De metoder vi valt (se del 6, *Gemensam plattform för språkundervisning och språklärande inom rsfi-projektet*, www.hassleholm.se/rsfi) märks genom att:

- > en stor del av lärandet sker i samarbete med andra, Spolskys modell.
- > vi inte använder något färdigt läromedel i sin helhet. Läromedel för vårt arbete är aktuella händelser och autentiska situationer från vardagen, närsamhället och samhället i stort.
- > vi använder ett sökande tålmod när något inte fungerar; går det inte har vi inte hittat rätta sättet.
- > deltagarna får använda alla sina språkresurser. Det är syftet för uppgiften som avgör i vilken utsträckning.

**Hässelholms
kommun**